

O AUTOROVI

Ing. Pavel Marjánek (1943) svůj trvalý zájem o letectví projevil už v raném dětství stavbou modelů, která ho nakonec v Karlových Varech přivedla i k bezmotorovému létání. Po maturitě na zdejší gymnáziu nastoupil na Vojenskou akademii (VAAZ) do Brna, kde v roce 1966 ukončil studia oboru Stavba letadel. V jejich rámci využil v roce 1965 možnosti delšího působení v n.p. Orličan Choceň při stavbě větroně VSB-62 Vega, V podniku založe-

ném před válkou Inženýry Benešem a Mrázem se měl možnost seznámit s různými relikty jeho minulosti a hlavně s mnoha žijícími pamětníky a tím byl natrvalo předurčen jeho zájem o historii závodu.

Za třicetiletého působení ve Výzkumném a zkušebním leteckém ústavu (VZLÚ) v Praze, Letňanech prošla pod jeho rukama ve zkouškách i další letadla z novodobé choceňské výroby, na některých i sám létal. Vedle řady odborných prací k leteckému zkušebnictví publikoval od šedesátých let převážně časopisecky řadu monografií k historii letectví, přednášel a podílel se na výstavách a dalších akcích k historii letecké výroby v Chocni. Jeho profil beletrizujícího historika je výrazně poznamenán celoživotním profesním působením v letectví i pohledem sportovního a vojenského pilota. Předložená kniha je vůbec první soubornou prací k této zatím nepříliš známé kapitole našeho letectví.

KŘÍDLA NAD ORLICÍ 1935-1939

Devadesátiletá historie letecké výroby v Chocni je stále nepříliš probádanou kapitolou, našeho letectví. To začínala v hlavním městě a šťastné souhry okolností ve třicátých letech dvacátého století přispěly k jeho delimitaci i mimo Prahu do provinciální Chocně, maloměsta v Orlickém podhůří. Doznívající hospodářská krize třicátých let a rostoucí ohrožení republiky sousedním Německem také odhalilo velké slabiny našeho letectví, které bylo nutné urychleně řešit. Nastoupenou cestou byl i řízený nárůst počtu leteckých podniků pro nezbytné rozšíření produkce a tím i nové konkurence pro její očekávané zkvalitnění.

Také věhlasný letecký konstruktér Ing. Pavel Beneš a choceňský průmyslník Ing. Jaroslav Mráz, dosud nedocenená osobnost domácího podnikání, se v tuto dobu ocitli na křižovatkách svých aktivit a řešili, jak z marasmu špatných časů. Oba ta šťastná souhra okolností nakonec spojila v dubnu 1935 ve společném podniku "Ing. Pavel Beneš a Ing. Jaroslav Mráz, továrna na letadla v Chocni.

Počátky letecké výroby v závodu, který dosud produkoval převážně chladírenská zařízení byly velmi krušné, přesto už za tři měsíce vzletlo z Mrázovy louky na Dvořišku první letadlo továrny, cvičný a turistický hornoplošník Be 60 Bestiola. Za měsíc následoval prototyp druhý, moderní cvičný dolnoplošník Be 50 Beta Minor, od kterého se potom koncepčně odvíjela převážná většina dalších produkovaných letadel. V následujícím roce přišly první sportovní úspěchy doma i v zahraničí a rozběhla se také sériová výroba. Do konce svobodné republiky továrna představila impozantní počet třinácti pozoruhodných prototypů a šest svých typů vyráběla v sérii. O jejich kvalitách m.j. svědčí sportovní úspěchy i 9 mezinárodních rekordů. Ale také na povrch vyplouvaly stinnější stránky předchozího raketového nástupu, jako byla novou výrobou zjištěná atmosféra v podniku a vyhocené vztahy inženýrů Beneše a Mráze. Nadějný rozlet zabrzdlí osudný rok 1938. Mnichov a následné restrikce Druhé republiky přinesly značný propad a nejistoty. Podnik se ocitl na prahu nové éry v hlubokých problémech. Osudný patnáctý březen 1939 smutnou šňůru nepříznivých okolností jen završil. Co bude dál se málokdo odvážil předvídat.

1. DÍL 1935 - 1939

KŘÍDLA NAD ORLICÍ

PAVEL MARJÁNEK

PAVEL MARJÁNEK

KŘÍDLA NAD ORLICÍ

1. DÍL 1935 - 1939

90 LET
CHOCEŇSKÝCH LETADEL